

Ringmajanduse potentsiaal Eestis

Katre Eljas, TalTech

07.09.2021

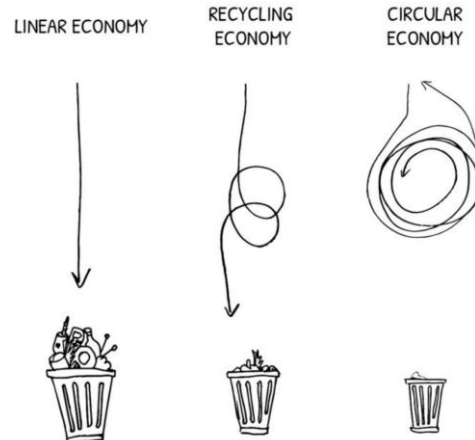
Miks on ringmajandus oluline?

Ringmajanduses säilitatakse toodete ja materjalide väärtust nii kaua kui võimalik.

Jäätmeid tekitatakse ja ressursse tarbitakse võimalikult vähe ning kui toode jõuab oleusringi lõppu, kasutatakse seda uue väärtuse loomiseks.

Sellega võib kaasnedada suurem majanduslik kasu, aidates kaasa innovatsioonile, majanduskasvule ja töökohtade loomisele.

Ringmajandus soodustab pikaajalist jätkusuutlikkust ja konkurentsivõimet.

Ringmajandusele ülemineku strateegiad

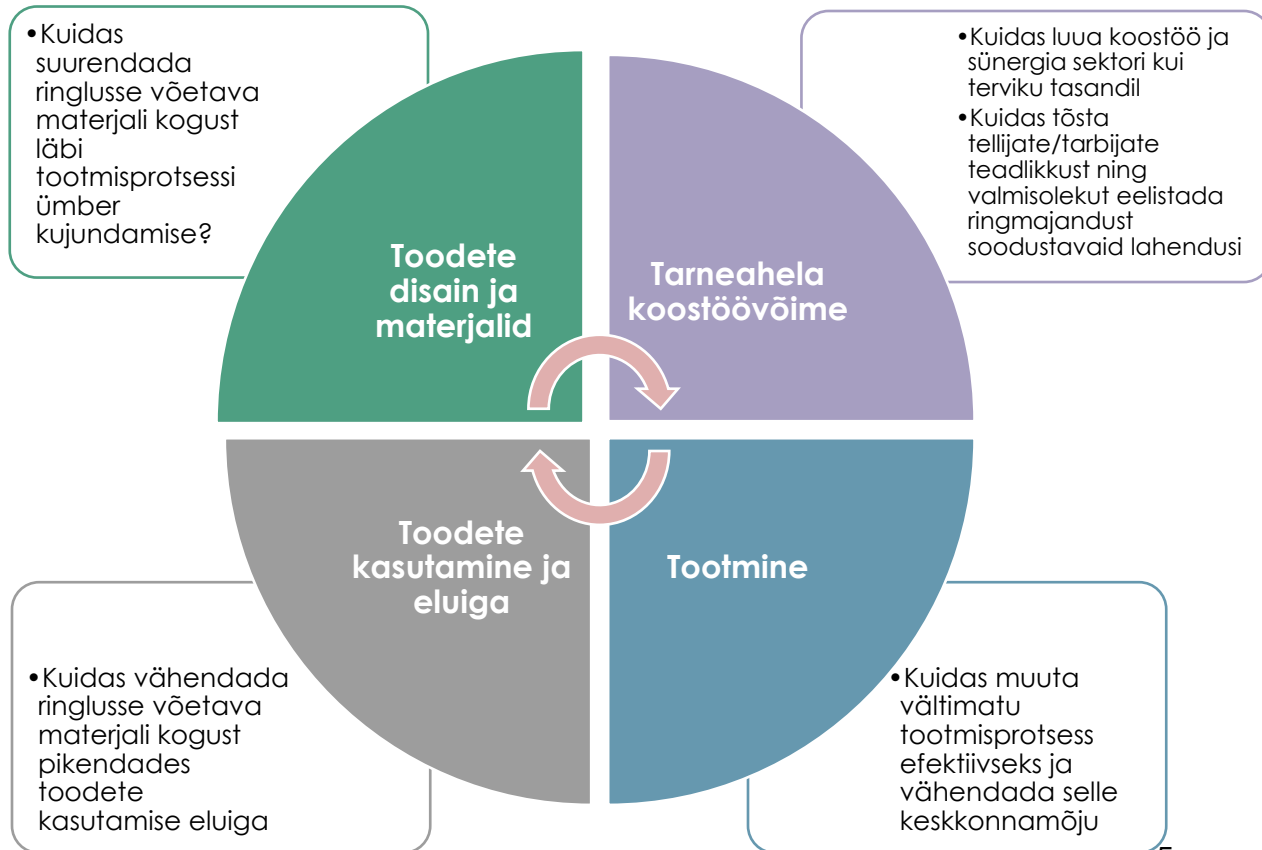
- Targemale toodete kasutamisele ja tootmisele suunatud strateegiad on kõige kasulikud, **muutes tarbimis- ja tootmismudeleid** toorainete ja ressursside kasutamise ning jäätmetekke vähendamise abil.
- Teine tüüp strateegiaid ei ole nii radikaalsed, kuid nad **toetavad toorainete ja ressursside tarbimise vähendamist** ning **mõjutavad seega positiivselt meie keskkonda** toodete ja nende osade eluea pikendamise kaudu (nt korduskasutus, parandamine, renoveerimine, taastootmine jne).
- Kolmanda kategooria strateegiad on juba laialdaselt kasutusel, kuid need on seni olnud keskkonnaprobleemide lahendamisel kõige vähem tulemuslikud. Nende hulka kuuluvad **materjalide kasuliku tarvitamise** strateegiad ringlussevõtu või energiakasutuse abil.

Arvestades Kesk- ja Ida-Euroopa (sh Eesti) eripära, nagu **majandusstruktuur** (suured välisomandis olevad ettevõtted, kellel on oma teadus- ja arendustegevuse võimalused, ning kohalikud VKEd, kes jäävad tootlikkuses ning uurimis- ja arendustegevuses maha), **tööturg** (madalamad palgad) ja **nõrgad ettevõtete grupid**

- kohandada teadustegevust ja innovatsiooni **paikkondlikele sotsiaalmajanduslikele vajadustele**,
- hõlmata **uuenduslikke ärimudeleid** kohalikus äriühingus,
- luua **kõrgelt kvalifitseeritud töökohti** ja **suurendada tootlikkust** ning **mobiliseerida erinevaid huvirühmi** (ettevõtjad, poliitikakujundajad, ühiskond tervikuna) kõrgema eesmärgi nimel, et muuta majanduselu säästlikumaks ja keskkonnasõbralikumaks

Tootjate, tarbijate kui ka kohalike omavalitsuste teadlikkuse tõstmine ringmajanduse põhimõtetest

Valdkondlike koostööplatvormide toetamine toetamaks ringmajanduse ökosüsteemide väljatöötamist ning põhimõtete juurutamist

Riiklike toetusmeetmete ja investeeringute kujundamisel toetada keskkonnahoidlikke investeeringuid ja innovatsiooni

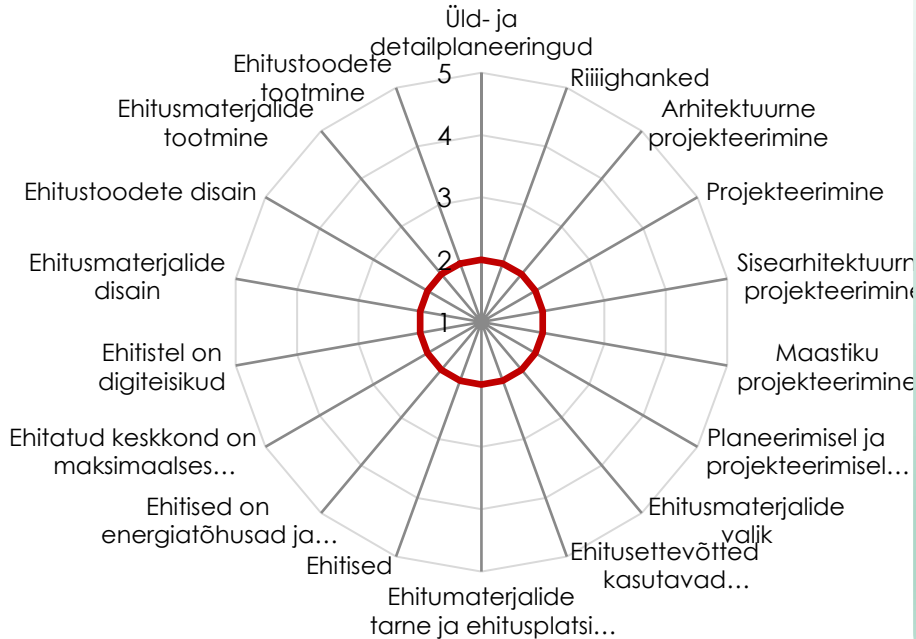
Laiendada tootjavastutust rohkematesse valdkondadesse

Riik kui eeskuju – kõik riigihanked keskkonnahoidlikeks!

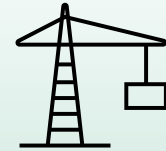
**Ehitusmaterjalide ja -
toodete disain ja tootmine**

**Tarneahela
koostöövõime**

**Ehitatud keskkonna
kasutamine**

Tootmine

Ehituse
mudelprojekteerimise (BIM)
põhise planeerimise ja
projekteerimise
soodustamine

**Materjalide ringlussevõtu
soodustamine**

Ehitiste energiatõhususe
suurendamine ja
tervisesõbralikkuse
edendamine

**Puidu kasutamise
soodustamine ehituses**

Ehitussektor

KOV kui tark tellija ehk KOV kui eeskuju

Tarneahela
koostöövõime

Üld- ja detailplaneeringutes arvestatakse ringmajanduse põhimõtetega
Näiteks: seatakse tingimused ehitatud keskkonna kohandatavusele, teiseste materjalide kasutamisele, liigirikkuse toetamisele, säästvale veekasutusele jne.

Riigihanked viiakse läbi ringmajanduse põhimõtete kohaselt

Näiteks: hindamiskriteeriumina kasutatakse süsinikjalajälge või teisese tooraine/keskkonnasäästliku materjali kasutamist kogu olelusringi vältel.

Toodete
kasutamine ja
eluiga

Ehitised vastavad ringmajanduse põhimõtetele

Näiteks: ehitised on kohandatavad ja parandatavad jne.

Ehitised on energiatõhusad ja tervisesõbralikud

Näiteks: ehitiste planeerimisel arvestatakse ruumide mugavuse ja tervislikkusega – siseõhu kvaliteedi, valgustuse, akustikaga jne.

Ehitatud keskkond on maksimaalses kasutuses

Näiteks: munitsipaaiehitistes toimub peale tööaja lõppu kogukondlik tegevus, koolihoonete spordisaalid ja ujulad avatakse koolivälisel ajal laiemale avalikkusele, soositakse lühiajalise rendi ärimudeleid jne.

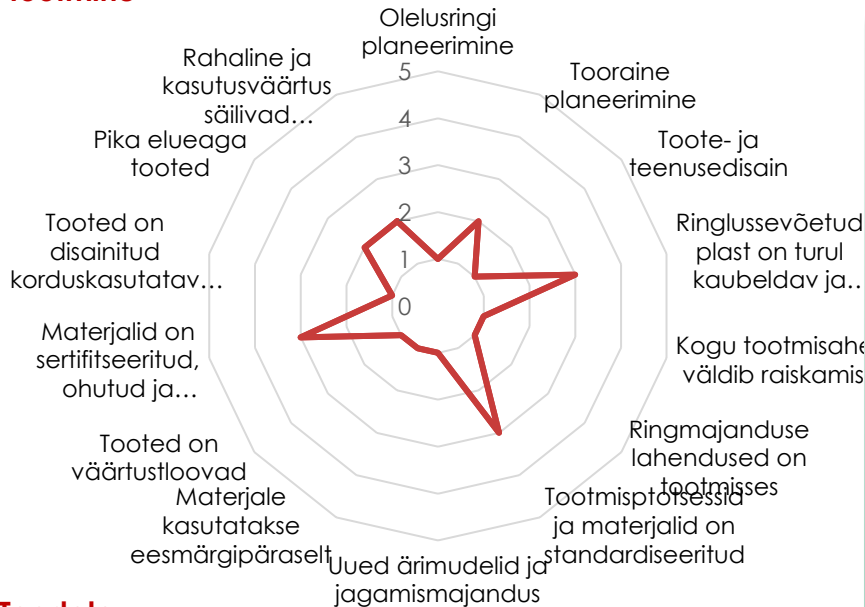
Ehitistel on digiteisikud

BIM-projekteerimine muutub üha laialdasemaks, kuid on hetkel tasemel "vähe". Veel vähem peegeldab mudel ehitises läbi viidud muudatusi ja kasutamise infot.

Materjali ja toodete disain ja tootmine

Tarneahela koostöövoime

Toodete kasutamine ja eluiga

Tootmine

Plastpakendite turule laskmise reguleerimine vähendamaks ühekordse plasti kasutamist

Pakendite standardiseerimine

Ringmajandust toetavad investeerimispehmoitad

Pakenditega seotud ringmajanduslike eesmärkide täitmisel on prioriteetseim:

- vähendada ühekordseks kasutuseks mõeldud plasti
- suurendada plasti ringlussevõttu.

Toodete disain ja materjalid

Tarneahela koostöövõime

Koostööplatvormi loomine valdkonna ettevõtete, avalike asutuste ja teiste asjast huvitatute kaasamiseks

Effektiivsete kogumis- ja sorteerimissüsteemide väljaarendamine

Rõivaste ja tekstiilide korduskasutuse ja ringlussevõtu soodustamine läbi erinevate juba olemasolevate ümbertöötlemis- tehnoloogiate rakendamise

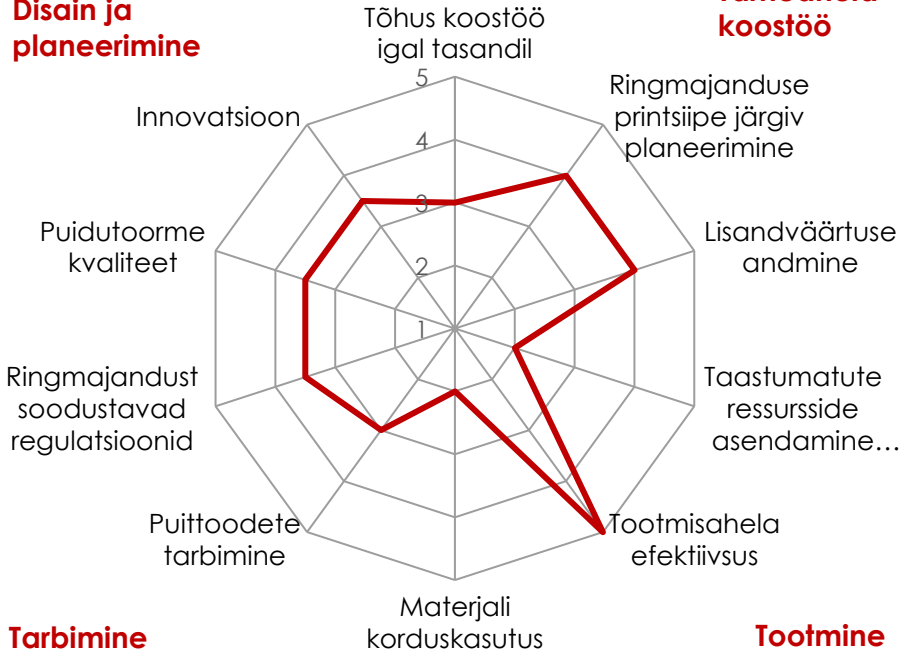
Toodete kasutamine ja eluiga

Tootmine

Disain ja planeerimine

Tarneahela koostöö

Tarbimine

Tootmine

Kvaliteetsed puidutooret tagav metsandus

Puidu kasutamise soodustamine ehituses

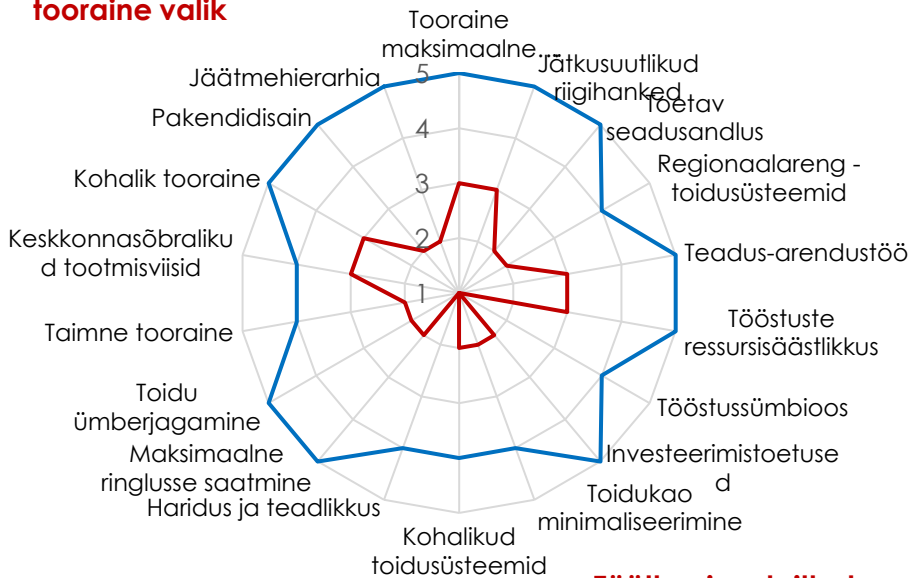
Efektiivset ja kõrget lisandväärtust loova puidutööstuse arendamine

Teadusasutuste panuse suurendamine innovaatilisse puidutööstusesse

Tootmine, tootedisain, tooraine valik

— Hetkeolukord
— Optimaalne 2035

Tarneahela koostöövõime

Ringmajanduslike tootmisprotsesside tekke toetamine

Ringmajandust toetav innovatsioon

Ettevõtete toetamine toiduraiskamise vähendamisel

Kestliku toidukasutuse ja ringmajanduse loimimine haridusasutuste tegevusse

Kõigi osapoolte teadlikkuse ja võimekuse tõstmine ringmajanduse teemal

Tarbimine

Töötlemine, toitlustus, kaubandus

Toidutööstus

KOV kui tark tellija ehk KOV kui eeskuju

Tootmine,
tootedisain,
tooraine valik

Lühemad tarneahelad, maksimaalselt kasutatakse **kohalikku toorainet**
Jäägid jõuavad tagasi tootmissüsteemi (loomasööt, kompost, kääritusjääk) –
jäätmehierarhia

Tarneahela
koostöövõime

Hanked võtavad arvesse ringmajanduse ja kestliku toidukasutuse põhimõtteid
– **jätksuutlikud riigihanked** (nt. KOVi asutuste toitlustamisel kasutatakse
võimalikult palju kohalikku toorainet ja võimalikku lühikest tarneahelat)
Regionaalareng soodustab kohalike toidusüsteemide teket (tootmine, töötlus,
jääkide ringlus) – regionaalareng – toidusüsteemid (kohalike toidusüsteeme
aitavad luua eeskätt tugevad kogukonnad, teadlikkuse kasv ja heade näidete
loomine. Oluline on siin teha koostööd kodanikualgatuste, ettevõtete ja
kohalikel omavalitsuste vahel).

Töötlemine,
toitlustus,
kaubandus

Minimaalne toidukadu ja raiskamine, toiduainete maksimaalne kasutus,
järelejäänud toit leiab kasutuse (annetamine, ümberjagamine jne)
(ümberjagamise edendamisele aitaks kaasa selge infovahetus kõigi osapoolte
vahel)
Haridus, teadlikkus - inimestel on oskused, teadmised, võimalused toitu mitte
raisata, väärtustatakse kestlikku toitu
Inimestel on lihtne toidujäätmed ringlusse saata, pakendeid korduskasutusse ja
ringlusse saata, mõistetakse selle olulisust (sh. tehnoloogilised ja/või
kogukondlikud)

Kaubanduskeskused

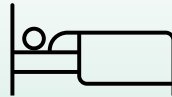

Ettevõtete teadlikkuse tõstmine ringse majandamise põhimõtetest

Teenusepakujate ja partnerite tekke soodustamine

Keskkonnahoidlike valikute, nõudluse ja konkurentsivõime suurendamine

Majutusasutused

Teadlikkuse suurendamine, sh. koolitus- ja teabematerjalid ning kampaaniad

Koolitused keskkonnahoidlike hangete ja lepingute loomiseks

Majutusasutuste vajaduste kaardistamine

Ringmajanduse toetusraamistiku väljatöötamine

Ilutööstus ja -teenused

Ilutööstuse ettevõtete katusorganisatsioon
Ringmajandusliku tootedisaini koolitused

Ringmajanduslike pakendilahenduste väljatöötamine

Ettevõtete teadlikkuse tõstmine ringse majandamise põhimõtetest

Olulised mõtted, mida roheplaani tehes meeles pidada

- ✦ Ringmajandusele üleminek tähendab kogu ühiskonda hõlmavat kompleksset muutust praktiliselt kõikides sektorites, mistõttu ei ole see lineaarne protsess, kus tegevused saavad üksteisele järgneda vastavalt nende prioriteetsusele. Riigi tegevuse ümber korraldamine ning vastava keskkonna loomine ülejäänud sektoritele peab toimuma erinevates valdkondades samaaegselt.
- ✦ Ringmajanduse toetamise valdkondliku potentsiaali hindamisel tuleb eelkõige keskenduda teemadele, mis mõjutavad praktiliselt kõiki tegevusalasid: teadlikkuse tõus, energeetika, transport ja pakendilahendused.
- ✦ Kõigi valdkondade ringmajanduse edenemiseks on kriitiline soodustada turunõudluse tekkimist, seda nii läbi riikliku eeskujuga (riigihanke praktikad, vastutustundlik valitsemine) kui ka teadlikkuse tõstmise.

Uuringu tellija

KESKKONNAMINISTEERIUM

Uuringu rahastaja

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

Täna!

Täname koostööpartnereid!

Vastutustundliku
Ettevõtluse Foorum

TALLINNA ÜLIKOOL

Rohetiiger

Eesti Maaülikool
EMU Estonian University of Life Sciences

JÄÄTMEHALDUSKESKUS